

mesefeldolgozás során az egész csapat folyamatosan a színpadon van, vagy szerepben, vagy szerepen kívüli megfigyelőként, de folyamatos jelenléttel. Bettina is beül a gyerekek közé, a tömegbe, hogy ezzel megteremtse nekik a biztonságot. Nagyon finoman, csak a háttérből segíti a gyerekeket, amennyire lehet, észrevétlen marad. A mese varázslatos elemei, a kulcsfigurák, és a viszonyrendszer ötlettel teli, tiszta. A rendező egyszerű megoldásokkal dolgozik, egységet alkot a sokszínűségben. A gyerekek remekül formálnak figurákat, és gond nélkül lépnek át egyik szerepből a másikba.

A délután hátralévő három előadását ismét a kamarateremben nézhettük meg. Elsőként a **Kocka** csoportot. Barta Márta tanította be az *Erdei történetet*. A bábos feldolgozás a közlekedés szabályaira is tanítja a nézőket, miközben egy család és kutyájuk történetét is megismerhetjük. A gyerekeknek még nagyon sokat kell tanulni a bábok használatáról. Sokszor a „lapbábok” nem voltak a legszerencsésebbek, a gyerekeknek ezeket nehezebb mozgatni, hiszen csak két dimenziósak, és nem forgathatók akárhogy.

Az **Érdi Kishangyákat** Nagyné Balázs Gabriella vitte *Karikaországba*. Nagyon kicsi gyerekek, három karikával

játszanak, képekben gondolkodva, egymáshoz szerkesztett mondókákkal. Nagyon erősek, hatalmas elszántsággal, lendülettel vetik bele magukat a játékba. Fantasztikus dolgokra lesznek képesek, ha megtartják közösségüket és közös létezésüket a jövőben is átszövi a dramatikus tevékenység. Ebben biztosak lehetünk, hiszen csoportvezetőjük most is dolgozott nagyobbakkal is.

A nap utolsó előadásaként az **Érdi Hangyákat** láttuk Arany János *A bajusz* című művének feldolgozásával. Nagyné Balázs Gabriella a nagyokkal már nem volt olyan bátor, mint a kicsikkel. A kiskamaszok nehezebben kezdenek bele a valódi, felszabadult, sodró játékba, de érdemes küzdeni velük és bízni a képességeikben, meg fogják oldani. Most a választás is nagyon nehezítette a munkájukat, kevés valódi játéklehetőséget tudtak hozzátenni a történethez. Az apró ötletekből és mozzanatokból az is látszik, hogy bátran terhelhetők, hiszen bennük van a játék szeretete és igénye.

Összességében hosszú, kimerítő, de egyben felemelő napot tölthettünk a Vigyázóban. Nagyon reméljük, hogy a jövőben hagyományos fővárosi helyszínné válhat a művelődési ház.

Dolmány Mária

REGIONÁLIS BEMUTATÓK

Szarvasi regionális találkozó

Ákli Krisztián

Első alkalommal rendezték meg a szarvasi Cervinus Teátrumban az Országos Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó regionális fordulóját, melyre Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Csongrád megye továbbjutó csoportjai kaptak meghívást.

Magam is első alkalommal láttam olyan regionális fesztivált, amelyen nem a saját, dél-dunántúli térségem csoportjai szerepelnek. Éppen ezért nagy izgalommal és kíváncsisággal vártam a május 4-i szombatot, melyen zsűritársam Tölgyfa Gergely volt.

Összességében elmondható, hogy a házigazdák mindent megtettek a sikeres lebonyolítás érdekében; öröm volt látni, hogy a polgármestertől kezdve az ügyvezető igazgatón át a technikai segítőkig mindenki fontosnak vélte, hogy a rendezvény a maximális hatásfokkal működjön. Infrastrukturális szempontból is remek, sőt impozáns épületben nézhettük meg azt a tíz előadást (az egyik továbbjutott csoport egyéb elfoglaltság miatt sajnos nem tudod részt venni), amelyből a legjobbak majd az országos fesztiválon is megmutathatják magukat.

Általánosnak tűnt, hogy a csoportok érdeklődéssel figyelték egymást, nem dominált a versenyjelleg, egy-egy szép színházi pillanatért vagy humoros megoldásért hálásan reagáltak. A zsűrizésnél felvettem, hogy a nagy színpad szakralitását elcserélhetnénk-e egy kamaratér intimitására (erre is lehetőség van a Cervinus Teátrumban), de a vitát az idő végeessége miatt nem zártuk le.

Szintén általánosnak tűnt, hogy rutinos pedagógusok (nem is mind rutinos WSO-résztvevők) vezetnek a csoportokat, melyekben az életjátékoktól a klasszikusok feldolgozásán át a versadaptációig vagy a népi játékig szinte mindennel foglalkoznak. Erős pedagógiai indíttatással született játékokat, a színházcsinálást mint alkalmazott módszer felhasználását láttam – szinte kivétel nélkül.

Mindemellett fontosnak vélem megjegyezni, hogy a „zsűrizésre” vagy inkább értékelő beszélgetésre érkezők valódi szakmai kíváncsisággal, mindenfajta sértettség és hiúság nélkül jöttek, ami megkönnyítette a valódi szakmai párbeszéd megszületését – hála ezért is!

Néhány gondolat az előadásokról, a fellépések sorrendjében...

A **Pitypangok csoport** Fegyvernekről érkezett, produkciója a *Vendégség a bakterházban* címet kapta. Rideg Sándor művét csoportvezetőjük dolgozta át, a mű első részét felhasználva. A mindenki számára ismert karaktereket a játékosok pontos, nagy játékkedvű színészi munkával hozták – fiatal koruk ellenére. A színházjátékosok

nagyon pontosan tudták, mikor, hogy mit, hol tesznek, ráadásul szépen artikulált, plasztikus beszéd jellemezte őket. Mindamellet, hogy számos erényt vonultattak fel, nekem hiányzott a valódi tét, a játék helyzetek jelenidejűsége, illetve a játszó és a játszott karakterek közötti kapcsolat valóságosága. Azzal együtt, hogy nagy erővel, koncentrációval hozták a karaktereket Bendegúztól Szabó bakterig, a legerősebb jelenet mégis a záró tömegjelenet lett, amelyben tánc, énekkel megjelenítve igazi közösséget láthattunk. A munka pontos és szépen, konzekvensen végigvitt, az utóbbit preferálnám az alsó tagozatos színjátszásban.

A **Bethlen Refi-Szín** meseadaptációja Lázár Ervin munkásságából merít; hasonló élményekkel, konzekvenciákkal gazdagodtam, mint a Pitypangok előadásánál, s először éreztem azt, hogy bár a kamaratér jobban feküdt volna a színjátszóknak, a nagyteremben, igazi színházi keretek között lejátszott előadás olyan élmény marad a gyerekeknek, melyet nem fognak elfeledni sohasem. Az előadásban a színjátszók saját ötleteit is felhasználták, amit csak pártfogolni tudok.

A **Topolino csoport** egy iskolai osztály első színpadi munkáját hozta – az egerek és macskák közötti ellentét kapcsán kialakult játékban az egerek először olaszul énekelnek; ez nekem egyből bekapcsolta annak lehetőségét, hogy a macska majd magyarul beszél, és így a két állatfaj két különböző nyelvet beszél majd. A színpadi akciókban a gyerekek végig jelen vannak, játék alapú a létezésük, nincsenek fegyelmezett, szövegmondás alapú szerepekbe kényszerítve – ez nagyon jól tesz a játékkedvnek, illetve nézőként is segíti a befogadói élményemet. Vidám, bátor egereket látok és hallok, akik énekekben, mozgásban, színpadi energiában maximálisan kimerítik az életkori sajátágaik által meghatározott játékkeretet. Jó élmény volt a tanulási folyamatot is visszakövetni! Az imitálás elhagyására, a macska-egér harc jelen idejű kiszélesítésére, a gyerekek életében megtalálható analógiák megkeresésére buzdítottam Megyesi Anikó csoportvezetőt, akinek munkáját szép, követhető példaként tudom felhozni.

A **Főnix csoport** *Csongor és Tünde* történetét meséli el, „kicsit másképp”. A kreatívan újra gondolt, a játszó ötleteit teljességgel kihasználó előadás arról is árulkodik, hogy Lantosné Horváth Irén csoportvezető teljesen tisztában van a mű minden buktatójával s erényével. A 25 perces játék idő ügyesen sűrít; a legfontosabb dramaturgiai elemek mellett bekerül a játszó aktuális viszonyulása a szerelemhez és a keretjáték, hogy „jaj, mindjárt WSO és nem tudjuk, mit fogunk előadni”. A színházi tét fokozására, az egyébként ötletes, rögzített improvizációk mélyítésére, színháztechnikai javítására buzdítottuk a csoportvezetőt.

A szegedi **Kalamajka csoport** (a fesztiválon derült ki többünk számára, hogy nem ez az egyetlen ilyen nevű színjátszó csoport a régióban) *Sárkánybál* című műve számomra teljes egészében kimerítette az alsós színjátszáshoz kapcsolódó elvárásrendszeremet: a játszó minden pillanatban tudták, hogy mi a szerepük, mit lehet játszani, de nem voltak uniformizálva; egy adott témakört körül járva, dallal, mozgással, komplex módon dolgoztak; mindenki megkapta a képességei szerinti feladatot; mindez játszva, jó érzéssel nagy adag játékkedvvel.

Lovai Ágota munkájának másik nagy erénye, hogy a csoportba – mint az értékelésnél kiderült – számos speciális nevelési igényű gyermek tartozott, a különbség azonban még az avatott tekintetek számára is csak nehezen volt felfedezhető. A komplex színházi munka mellett a pedagógiai is nagyon dicséretes!

Kecskemétről érkezett a **Lilomszörnyek csoport** *Barátság-ok?* című munkája. Nem tudom, hogy láttam-e már olyan munkát, ahol a 9-14 éves játszó ennyire koherens egész alkottak volna. Teljesen elfogadtam az általuk kínált, rögzített improvizációkból összerakott játékszituációkat. Az egyik pillanatban a 9 éves kislányok és a 14 éves nagyok egy osztályt játszanak, a következő szituációban előbbiek a „kicsik”. Erős csapatmunka, adott fókuszhoz kapcsolódó szerkesztett életjáték, melynek története, állandó karakterei vannak. A kellékek konzekvens használatára, a színpadi ritmusok pontosabb betartására hívtam fel a játszó figyelmét. Az értékelésnél az is előkerült, hogy mennyiben más lesz egy-egy előadás, ha a gyermekszínjátszó nem érzel elég visszacsatolást a közönség részéről – ez még felnőtt, professzionális keretek között is nagy kérdés, pláne 9-14 éves játszóknál!

Ludas Matyi 2.0 címmel érkezett rögzített improvizációkkal a **magyarbánhegyesi színjátszó csoport**. A csoportot kizárólag speciális fejlesztésű igényű gyerekek alkotják. Számomra óriási élményként, kiapadhatatlan humorforrásként és csodálatra méltó pedagógiai munkaként tudom definiálni. Ludas Mátyás rendőrként érkezik az előszínpadra, ahol nemsokára találkozik Döbrögi Jánossal, korábbi tanárával. A státuszok izgalmas fordulataiból építkező előadásban minden játzó megtalálja a helyét, a központi szereplő többszörözésével. A flashbackek után megérkezünk a harmadik „visszaadáshoz”, melyben a rendőri túlkapas nem kínál valódi feloldást, megoldást az előadás végéhez, pedagógiai értelemben sem – ettől függetlenül ez egy fontos munka, reményeim szerint meg is kapja az azt megillető figyelmet.

A **Diridongó csoport** Kecskemétről érkezett; *Sün Balázs* történetét dolgozták fel, szintén csodálatos pedagógiai és ehhez alkalmazkodó színházi módszerekkel. „Kik vagyunk mi egymásnak?” – halljuk a kérdést a

beharangozóban. Az előadás őszinte, szép, egyszerű, mégis hatásos játérendszerben dolgozik, melybe könnyen csatlakozunk. A mindig feleslegessé váló testvér történetét áthatja a játékkedv, a valódi tét s valami szomorú többletjelentés, melyet mégis felold a játékosok ártatlan vidámsága és összetartása.

Színházi és pedagógiai értelemben a két utolsó előadás hozta meg számomra a legnagyobb élményt; a **Kalamajka csoport** *Lélekmadár* s a **Pemetefű** Pilinszky átiratból építkező *Ének a kőszívű királyról* című előadása komplex pedagógiai munkáról, felkészült csoportvezetőkről, s jól felépített, ihletett csoportokról árulkodnak. Számomra az értékelésen vált világossá, hogy a két csoport vezetői nem ismerték egymást korábban – biztattam őket a közös kapcsolódási pontok megkeresésére. Mindkét előadás hasonló szellemiségben készült, de míg a *Lélekmadár* vizuálisan, úgy a Pemetefű csoport munkája ritmus- és énekjátékaiban hozott többet a másikonál. A *Lélekmadár* szerkesztett játék, melyet versekből építettek fel, de nagyon szép színpadi képekkel, őszinte jelenlétekkel társították. Néhány rész ritmusán elgondolkodnék, illetve a „mi generációnk...” rész nexusát értelmezném át – picit vádolva éreztem magam, pedig csak ültem és csodáltam a gyerekeket. Ezzel együtt is ez az előadás volt leginkább egyben színházilag a találkozón.

A **Pemetefű csoport** előadásánál hiányoltam a színházi kezdést (ez a dombóvári és a szarvasi regionális forduló legtöbb előadására igaz volt), illetve nagyon egyenletes, kissé ringató ritmusa nem hozta meg a várva várt katarzist – a csoportvezetőnek azt javasoltam, hogy a belső ritmikán változtasson egyes részek dinamizálásával.

Összességében izgalmas, nagy játékkedvű előadásokat láthattam egy olyan helyszínen, mely méltó körülményeket teremtett a régió gyermekszínházainak – köszönet érte!

Dombóvár és Kisvárdai ürügyén

– Tök életlen felnőttek –

Tölgyfa Gergely

Mindig azzal szoktam kezdeni a fesztiválokra a szakmai beszélgetéseket, hogy minden tiszteletem a gyermekszínházban alkotó csoportvezetőké, mert 10-25 percben elmesélni bármilyen történetet – a színház gondolati terén belül – az roppant nehéz feladat. Rengeteget kell sűríteni tartalmilag, és sokszor a semmiből (főleg a finansziális és infrastrukturális lehetőségeket értem a semmi alatt) kell formailag kreatív megoldásokat kiötlölni. És ott van még a pedagógia is: hogy mit is tanulunk mi ebből az egészből?

A gyermekszínház előadások mindig felhívják a figyelmemet arra, hogy minden egyéni és csoportos probléma ugyanúgy a felnőttekké is, mint az arról játszó gyerekeké. A gyerek a szülő tükörképe, a színház meg a társadalomé. A kettő együtt be is zárja a kört: a világ épp aktuális működését mutatja be a gyerekszínház. Legyen szó egy meseadaptációról – mely akkor is aktuális, ha több évszázados múltra is tekint vissza, hiszen örökérvényű útmutatást szán a befogadójának –, vagy szerkesztett műsorról, életjátékról, vagy olykor valami formailag is új, újabb műfajról.

Ideális esetben ebből a művészeti tevékenységből lehetne a legtöbbet tanulni felnőtt nézőként. Hiszen amikor egy gyerek azt játssza a színpadon, hogy küszködik a saját szüleivel a közös kommunikációs kultúrájuk miatt, hogy kétségeit a világ és önmaga működésével szemben nem meri artikulálni, hogy kiközösítik bármilyen apró-cseprő tette miatt (**Köbő Csoport: Bully vagy nem buli**), hogy szorong a teljesítménykényszertől: otthon, az iskolában, a zeneiskolában, a sportegyesületben, vagy a saját jövőképétől (**Katedra: Exit**), akkor csak felteszi magának a kérdést az érett felnőtt: hogy lehetne ezen változtatni? Miért tartunk ott, ahol? Mi a felelősségem a látottak kapcsán?

A dombóvári és a kisvárdai regionális találkozón többször is eszembe jutottak ezek a kérdések. Illetve még egy: miért nem tanulunk mi, felnőttek a gyerekektől? Ha komolyan vesszük a fent említett közhelyet, akkor a gyerekszínház a felnőtt társadalomról mutat igen őszinte és görbe képet. Mi szolgálunk mintaként az eggyel fiatalabb generációknak. Ők találják ki, hogy hogyan is kell harmonikusabban élni, kritikusan gondolkodni, elfogadóan és megértéssel élni a világban, amikor mi magunknak is nehezen megy? Amikor azt látják tőlünk, hogy minden ellenérzésünkkel szemben kollaborálunk egy rendszerrel (**Mákvirágok: Cédulák; Nefelejcs Csoport: A nap, amikor...; Kodály kicsik: Együtt**) – munkahely, párkapcsolat, ideológiák –, majd ezeket a feszültségeket egymáson vezetjük le? Hogy önreflexióra buzdítjuk őket, miközben mi magunk sem vagyunk tisztában a bennünk rejlő-morajló történetünkkel? Hogy tanuljanak mások és saját hibáikból, de mi magunk is

csak kis arányban tesszük ugyanezt? Hiszen, ha jó hatásfokkal élnénk meg a lózungjainkat, akkor akár sokkal jobb környezetet is biztosíthatnánk az „úttörő” szerepükhöz.

Persze, lehet, hogy ennél többet nem is kéne tennie a színháznak a nézővel. Vagy nem is nagyon tud... Lehet elég csak az is, hogy ezek az érzések, kérdések felvetődnek az emberben, és idővel összetömörülnek valamiféle változtatásra sarkalló érzelemcsomaggá.

Szóval 10-25 perc között megmutatták nekünk, hogy a szülő és gyerek egyazon kötél két vége (**Avastetői Pegazusok: Tökéletlen szülők és tökéletlen gyerekek**), ami csak akkor biztonságos, ha egymás felé közelítünk. Ha tudunk szülőként is a gyerekeink tetteire reflektíven reagálni. Hogy az iskola lehet az erőszak színtere is (**Buli-Huligánok: A diktátor**), és azt nem kell esztétizálni, hanem akár didaktikusan, kevés öniróniával csepegtetve, tényszerűen is be lehet mutatni, mert félreértésnek helye nincs!

És ha végképp nem találjuk a helyünket, vagy csak még nem tartunk ott, hogy a világképünk meginogjon, akkor nyúlhatunk a játék tiszta és felszabadító öröméhez (**Csvitke csoport: Karadana átka; Álmosdi Ekhós Rajkók: A cigányok tündére; Boldvai Kompánia: Nem is olyan kicsik**). A régi és komplexen kimunkált történeteinkhez, melyek akár jó előre meg is mutathatják az előttünk álló út kellemes és rögs részleteit (**Magocska: A tojás**).

A keszthelyi regionális találkozóról

Meleg Gábor

Ezen a regionális találkozón több emlékezetes témával foglalkoztak az előadások, melyek alkalmat adtak a gondolkodásra a csoportvezetői munkáról: főként arról, hogy milyen értékei vannak ennek a munkának. Úgy gondolom, a keszthelyi bemutatók külön-külön eltérő, ám mégis egymáshoz kapcsolódó válaszokat adtak.

Bolondozás

Milyen izgalmas megvizsgálni a mesék bolondját! **A Haladó Drámacsoport** előadása, a *Bolondos királyság, királyi bolondság* a bolond figuráját állítja a középpontba. A bolondság és éleslátás erősen összekapcsolódott a történetben. Mindez nagyon rimel a színjátszók bolondozására: felelősséggel jár ez a bolondozás, a felmutatás felelősségével. Az előadás erre kínált lehetőséget a gyerekeknek: komoly bolondozásra, ami láthatóan sok örömet jelentett.

Egység

A Turbó Csiga előadása, *A Nap leánya* az egységről tanítja a nézőket. Nagy öröm, mikor egy alsós osztály tagjai megélhetik az összetartozást, feloldódhatnak a közösségben úgy, hogy közben megélhetik a saját egyre karakteresebb egyéniségüket is. Az együtt töltött évek egyre összetettebb közösségi játékokra adnak lehetőséget. A Turbó Csiga tagjai is egy nagy rendszer részei, melyben mindenki jól érzi magát, és ez erőt ad a történetbeli sötétség legyőzéséhez is.

Humor

Bátor színjátszókból álló csapat a **Rókinyák**, akik hétköznapi helyzetekhez nyúltak. A *Csak egy nap* című előadásukban sok őszinteség és még annál is több humor volt. Talán épp ez, a humor segíti leginkább a felsős korosztályt abban, hogy megtalálják a saját hangjukat. Az érzelmekkel való szembenézés súlyát jól tudja ellenpontozni, a játzókat fel tudja szabadítani, legyen szó utazásról, felelésről, a nagyról vagy épp a szerelemről.

Meglepő tárgyak

A PERSZE csoport (Peremartoni Színjátszó Egylet) munkájában a tárgyak használata segítette a játzókat. *...függőben...* című előadásukban egyszerű, hétköznapi tárgyak váltak jelképekké. Az üvegek és a gördeszka nem illusztrációként voltak jelen: a tárgyak meglepő, szokatlan használata megemelte a történetet, és izgalmat adott a játzóknak is. Egy komoly történet könnyen válhat didaktikussá, a résztvevőket agyonnyomhatja a „kisrealista” játéktílus. Itt – *persze* – nem ez történt.

Felnőtté válás

A felnőtté válás a gyermek- és diákszínjátszás fontos témája. Sokszor a gyermekkor elmúlása vagy a két világ különbözősége jelenik meg egy-egy színpadi munkában. Az **Arrabona Diákszínpad Kisközépső csoportja** előadásával viszont azt kérdezi: *Mi van?* Nem is azt, hogy mi lesz, vagy mi volt. A jelenre koncentrál. Egy csapat épp a tettek következményeit éli meg. Nehéz fülön csípni a pillanatokat, amelyek kivezetnek minket a

gyermekkorból. De talán ezért is izgalmas keresni épp azokkal, akiknek ez fontos kérdés. Így az előadás is jóval több, mint pusztán egy diákcsíny megidézése.

Bizalom

Az **Ő-SZÍN-TE Színjátszó csoport** tagjai megélhették azt, hogy bíznak, hisznek bennük. Egy csoportvezető ezt a bizalmat a kihívást jelentő feladatokkal, a megfelelően nagy vállalással tudja erősíteni: bízunk a gyerekekben, hisszük, hogy képesek megoldani a nehéz helyzeteket is. Ez a pedagógiai munka önbizalmat és erőt ad a játszóknak, bármilyen képességekkel és lehetőségekkel is érkezzenek egy csoportba. *Az öreg halász és a nagyraagyó felesége* című előadás is ennek a bizalomnak a megtestesítője.

Szabadság

A **Kunszigeti Színjátszók** csoportvezetője hozzásegítette a gyerekeket ahhoz, hogy megélhessék a szabadságot. Kötetlenül játszottak a csillagszemű juhászról, kísérletezhettek a formákkal, a szavakkal. Mindez nagyon felszabadító a csoport számára. Ráadásul a csoportvezetőt dicséri, hogy a gyerekek nem vesznek el sem a történetben, sem az előadásban. Sokszor nehéz megtalálni a megfelelő arányt, sem a túl szűk, sem a túl tág keretek nem segítik a játszókat. A *Csillagszemű* című előadásban ez az arány épp olyan, ami a gyerekeknek megfelelő.

Sokféle igazság

A drámaórák, valamint a gyermek- és diákszínjátszó előadások lehetőséget teremtenek arra, hogy megmutassuk: sokféle igazság létezik, és mindenkinek megvan a maga igazsága. A **kisCRAZYszínészek** is találkoztak ezzel: mindenkinek van véleménye arról, hogy a problémák hogyan is kezdődtek. *Mersz vagy mersz?* című előadásuk sok nézőpontot, történetet és élethelyzetet mutat fel. A bátor megszólalások is jelzik: minden nézőpont végiggondolt, érvényes, és egyik sem jobb vagy rosszabb a másiknál. Egyszerűen csak más. A játszó is erre jutnak. Ki a hibás? Mivel kezdődött a széthúzás? A válasz egyszerű: „Minden velünk kezdődött.”

Egyszerűség

Nem könnyű mértéktartónak lenni. Ennek következtében sokszor ólomsúlyként nehezedik a játszókra a szöveg, elnyomja őket a témák díszlet vagy jelmez, belefullad a közönség a dalok szertelen sokaságába. A **Reménységek** előadására azonban a letisztultság volt jellemző: a szalagokból könnyen lesz hajó, víz, tűz vagy kastély. A koncentrált játékhoz ennyi éppen elég a *Féllábon* című előadásban. Ráadásul a történetet megemeli az az ötlet is, hogy az ólomkatonát mindig más jeleníti meg: hisz mindenki érezheti magát úgy, mintha csak féllábal állna a földön. Az egyszerűség az előadás végére is igaz: a szereplők egymásra találása is visszafogott, jelképes, amitől valódi és őszinte.

A balassagyarmati regionális találkozóról

A 2019. május 11-én a balassagyarmati Mikszáth Kálmán Művelődési Központban tartott, hagyományosan kitűnően szervezett, a csoportok között is rendkívül népszerű közép-magyarországi regionális bemutatóról zsűritagjainktól nem kaptunk elemzést, részletes ismertetőt. Álljon itt a résztvevő csoportok jegyzéke:

1. PETŐFIS PUPÁKOK: A walesi bárdok

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kis Tibor

2. GÖDÖLLŐI GUBANCOLÓK: Lyukasóra

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kovács Éva

3. GÖDÖLLŐI GÜZÜK: Katalinka, szállj el!

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kovács Viola

4. GARATRESZELŐ GRÉTAKÖR: Toldi

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kis Tibor

5. TŰZMADARAK: Szárnyak nélkül

Fabricszius József Általános Iskola – Veresegyház
Rendező: Ácsné Csáki Ildikó

6. CSEPPET

Érsekivaskerti Petőfi Sándor Általános Iskola – Érsekivaskert
Rendező: Fontányi Andrea

A rendezésben és a daltanításban közreműködött: Temeláné Csernák Bernadett

7. SZÁLKA STÚDIÓ

Tatabányai Árpád Gimnázium - Tatabánya
Rendező: Tara Andrea

8. PICIK ÉS KICSIK

Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI – Tatabánya
Rendező: Keresztes Mária

9. KUCKÓCSKÁK

Ádám Jenő Általános Iskola és AMI – Szigetszentmiklós
Rendező: Vajler-Kovács Etelka

10. JÁTÉKKUCKÓ

Magyarnándori Általános Iskola – Magyarnándor
Rendező: Györösiné Gyöngyösi Veronika

11. KSZCS

Köküti Általános Iskola – Tata
Nedermann Katalin

12. TŰZTESTVÉREK: A fülemüle

Fabrizius József Általános Iskola - Veresegyház
Rendező: Ácsné Csáki Ildikó

13. PIMASZ KAMASZ: A bajusz

Rózsavölgyi Márk AMI – Balassagyarmat
Rendező: B. Nyiregyházi Ágnes

14. Az Art osztály (KÉK CSOPORT): Az elvárásolt osztály

Szigetmonostor Faluház – Szigetmonostor
Rendező: Kas Kriszta

15. IDEGRONCSOLÓK: bulyzzunk

Gödöllői hajós Alfréd Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Lázár András

16. Az Art osztály (PIROS CSOPORT): VAGY

Szigetmonostor Faluház – Szigetmonostor
Rendező: Kas Kriszta

17. GRIMASZK: Éli gyermekei

Szent-Györgyi Albert Agóra – Szeged
Rendező: Horváth-Kulik Szilvia

A budapesti regionális találkozóról

– Egy nap a Marczin –

Pap Gábor Papesz

Az idei évben közel 30 produkció nevezett be a Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozóra Budapesten, ahol négy helyszínen mutatkoztak be a csoportok. Ez mindenképpen örvendetes, főleg ahhoz képest, hogy pár évvel ezelőtt körülbelül a fele mennyiségű csoport tudott megmutatkozni az egyetlen Marczibányi téri „megyei” helyszínen. A színvonal pedig a kiosztott tíz arany okleveleket nézve nagyjából korrelál a felhozattal: ha voltak olyanok, akik pár éve temették a budapesti gyermekszínházást, azok számára csattanós választ jelentenek ezek a számok. Mindez annak ellenére történik így, hogy továbbra is minden az ellen szól, hogy ma valaki Budapesten színházot vezessen vagy színház csoportba járjon: az iskolákban a túlórák eltörlésével és az óraszámok megemelésével próbálták ellehetetleníteni az ilyen jellegű szabadidős tevékenységeket a „jó szándékú aktorok”, míg a diákok számára semmilyen pozitív hozadéka nincsen a felvételi pontszámításban a színház területén végzett munkának. (Emellett szerencsére tovább létezik az a működési forma, mely egy közművelődési intézmény keretein belül nyújt lehetőséget a munkára és a megmutatkozásra.) Elmondhatjuk, amit sokszor: csak lelkes szülőknö-diákokon és erön felül teljesítő drámatanárok kollégákon múlik, hogy a gyermekszínház Budapesten újra virágozhat.

Az örvendetes tényeken túl személyesen is nagy élmény volt Budapesten zsúritagnak lenni kétszer is: először a rákoskeresztúri Vigyázó Sándor Művelődési Házban láthattam egy csodálatosan szervezett, nagy nézőszámú, több, már bejáratott helyszínt is „überelő” hangulatú fesztivált, nagy-nagy köszönet érte Almássy Bettinának és játszóinak, akik saját két előadásuk mellett vették vállukra a fesztivál lebonyolítását. Volt közös játék az elején és a végén, valamint minden produkció külön előre megírt humoros felkonfot kapott, láthatóan a szervezők rengeteg munkát és figyelmet tettek bele a szervezésbe és a lebonyolításba!

Másodjára a Marczibányi téren volt jelenésem, ahol kollégámmal, Somogyi Tamással, már a regionális mezőnyét láthattuk-élvezhettük. Ez utóbbi szó szerint érthető: a nyolc budapesti, két Pest megyei és a két Hevesből átkérkedett siroki előadás talán országosnak is elment volna, annyira gazdag és színes volt korosztályosan, formailag és tartalmilag az összkép. Ha formailag nézzük, volt itt szerkesztett műsor, életjáték, verses és prózai mesefeldolgozás, amiben az új szint egy iskolai minimusical képviselte. A minőségről pedig előzetesen csak annyit, hogy a tizenkét látott előadás felét, hat produkciót országos gálán való megmutatkozásra ajánlottuk (amiből június második hétvégéjén öt produkciót valóban láthatott is a szegedi közönség).

A helyszínnel azért nem húznám különösebben az időt, mert hát mi újat lehet mondani azon felül, hogy még mindig „otthon lehetünk” a Marczin. Továbbra is az ország egyik leggondosabb műszakja figyel a technikai háttérre, a produkciók közötti átállás olajozott, miközben persze Juscák Zsuzsi – utódja, Krammer Zita kedvessége és minden igyekezete ellenére – nagyon hiányzik, és még jó ideig fog is hiányozni, szerintem nemcsak nekem!

Az előadások sorát az Újlaki Iskola **La piccole pesti olasz-magyar** színház csoportja kezdi, akik a *Kezdődjék a játék!* című előadást hozták Ilg Barbara rendezésében. Idegen nyelvű playback színházat látunk, amelynek figurái a commedia dell'arte hagyományos alakjait idézik. A cím ellenére nemcsak valaminek a kezdetét, hanem komplett kis etűdöket látunk, melyeket a „hazai pályás” közönség, számomra igen zavaróan, egyenként megtapsol. A nyelvi kifejezőmódot nyilván nem tudom megítélni (valószínűleg nagyon hasznos az előadás az olasz elsajátítása szempontjából!), de a játék sajnos elég külsőséges, és a playback forma, vagyis az akcióról

leválasztott szöveg pedig megfoszt bennünket attól az élménytől, hogy a gyerekeket a szó eredeti értelmében játszani lássuk. Az üdítő kivétel az Arlecchino-figura, aki a játékot nem épp segítő körülmények ellenére felidézi számunkra az eredeti archetípust.

A második előadást a **Szabó Magda Színjátszó csoport** prezentálja. Címe: *Meséld el, fiam*, rendezője pedig Szalai Ádám és Várkonyi Dániel. Az alkotó drámatanárok itt már számomra barátságosabb, drámapedagógiai módszerekkel dolgoztak a lehető legbarátságosabb témában. *A halhatatlanságra vágyó királyfi* történetét feldolgozó anyag, miközben a lehető legegyszerűbb és legtermészetesebb játékmódot kínálja a kevésbé tapasztalt csoport számára, erősen nyit az abszurd és a mesei dekonstrukció felé. A játszó szerepeket váltanak, miközben simán kibeszélnék a nem túl izmos mesei keretből (például megdicsérik a drámatanárokat), szó szerint úgy játszanak el a halál, az elmúlás témájával, hogy közben fityiszt mutatnak a nagy Kaszásnak, és persze nekünk. Ennek eszköze pedig az állandó humor, és az olyan mondatok, minthogy „odavalamizta a nyáját a semmihez”.

A G. B. CS. IKT lényegében „Gábor bácsi csoportja” a csepeli Nagy Imre Általános Iskola és AMI-ban. Gábor bácsi pedig nem más, mint kedves barátom és kollégám és druszám és kortársam, Körömi Gábor. Akitől ritkán látok előadást (legutóbb nevezetes egyetemi csoportját, a Vataridorit csodálhattam valamelyik balassagyarmati fesztiválon), de ha igen, akkor ezt muszáj évekig emlegetni. A most látott *Örkényeskedünk*-kel is így leszek. Ugyanis lényegében egy csomó átlagos képességű felső tagozatos a szemünk előtt lényegül át a 20. századi magyar abszurd legnagyobb alkotójának tökéletes szócsovévé. Igazából nem is jó szó az átlényegülés, mert olyan egyszerű és eszköztelen, a diákokat maximálisan a legjobb helyzetbe hozó játékot látunk, melynek kulcseleme a szinte tökéletes dramatizálás (legutóbb Kovácsné Lapu Mária 98-as nevezetes Örkény-játékában, az *Élhetünk volna gyönyörűen*-ben láttam hasonlót). Ilyen például a haláltáborból hazautazó család tablója a vonatzajra utaló cajon-kísérettel és a gyerek kérdéseivel, ami a meg nem tapasztalt otthonra vonatkozik, hogy „vannak-e ott örök?”, és hogy „meglehet-e szökni?” De ilyen a Doktor Varsányiné által feladott apróhirdetés („hozott szalonnával egérintést vállalok”), amit komisz módon maguk az egerek citálnak a szemünk közé. De a legszebb az egész csapat „megváltása”, hiszen a vízen-járó egypercesre szépen, egyenként a teljes társulat rácsatlakozik. Mondanom sem kell, az ilyesfajta morális lépésekért a gyerekek „egy fejjel magasabbá” tételéért csináljuk ezt az egészet valamennyien, mi, drámatanárok! De persze örülhetünk, ha pályafutásunk során egyszer-kétszer-néhányszor úgy sül el a kezünk, ahogy most Gábornak...

Másodszor látom – hiszen már Rákoskeresztúron is megcsodálhattam – a **Pogácsa az Arénában Színkör Imbolygó iskolabolygóját**, Koltai Judit rendezésében. Ez a kis gyöngyszem hihetetlen humorral figurázza ki korunk iskolai viszonyait, miközben közönségdíjas és poénos dalokkal folytatja azt, amit a verbális humorral elkezdett. A csasztuskák modorában megírt, azokon mégis nagymértékű iróniával túllépő dalokat a gyerekek olyan elánnal éneklnek, mozogják végig, hogy energiájuk másodszorra is elsöpör. Az anyag nem mélységeivel tűntet, mégis pontosan jó arra, amire: énekes-színjátós lehetőséget ad néhány színjátszani-énekelni szerető és tudó kiskamasznak. A legemlékezetesebb kabinetalakítás a (Puzsért idézve) pusztítóan alpárira formált takarító néni, és az őt alakító felejthetetlen szemüveges leányzó.

Különösen elfogult vagyok a következő előadással: kisebbik gyermekem évekig járt a Juszcák Zsuzsa és Se-reglei Bandó által vezetett **Kaktusz Csoportba**, ide, a Marczibányi térre. Bár Zsuzsa nyugdíjba vonulásával Bandó magára maradt (legalábbis a színlap szerint), de az előadás alapján ez nem rendítette meg a Kaktuszosokat: ugyanaz a problémaérzékeny minimáljáték, egyszerű, de tiszta felépítés adja az idejű előadás, *A kivétel próbára teszi erejét*. Az előadás az egymás közötti közlekedés szabályait teszi terítékre. Mintha Eric Berne *Emberi játszmák* című könyvének nevezetes tranzakció-analíziseit látnánk színházként újjáéledve. Emellett a produkció igen aktívan hashtaggal, vagyis címszökeként dob fel olyan figurákat és témákat, amik egy-egy szituációs játék alapját képezhetik, és jelzi, hogyan csúszsanunk el egymás mellett a hétköznapi kommunikációban. Vannak itt pontozásra kimondott családi titkok, megismerkedünk a „cukimamival”, vagy „bekerítjük” az iskolát, de persze, ezek a térbe kiterített játékok mind csak eszközök arra, hogy megértsünk valamit magunkból, a részvételünkkel zajló élet-társasjátékból. (Bár nyilván elfogadom-elfogadtam az országosra meghívó értekezlet döntését, de nem voltam-vagyok boldog tőle, hogy ez az előadás végül nem mutatkozhatott meg a szegedi gálán, mert a helye ott lett volna!)

Almássy Bettina és a hozzá tartozó **Izgó-mozgó Színpad** diákjainak fesztiválszervező munkáját már ecseteltem a bevezetőben. Most legyen szó a *Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer!* című előadásról is. A tanár és a csoport egy olyan jelenséget vesznek górcső alá, ami élő problémaként kopogtat évek óta a gyerekekre csak fél szemmel figyelő felnőtt társadalom kapuján. A „Felelsz vagy mersz”-játék az USA-ban már életeket követelt, a saját kultúrájukba zárkózó kis- és nagyobb kamaszok mindennemű felelősség nélkül hajszolják egymást lehetetlen és életveszélyes helyzetekbe. Az előtűnk megjelenő nagyívű és többszálú történet is hasonló témát feszeget. A egyszerűen szcenírozott, több színteret felvonultató előadás precízen ábrázol-

ja a fokozatokat, hogy hogyan csúsznak bele az egyszerű és teljesíthető bátorságpróbából a vállalhatatlan helyzetekbe. A kegyetlen játék lényege, hogy vagy felelni kell egy nyilvánvalóan kínos kérdésre, vagy megtenni valamit örültséget. A játék fő helyszínéül kialakított dobogó ugyanakkor azt érzékelteti, hogy ez egy drukker-kultúra, amelyben a végletekig spannolhatók a résztvevők, hogy bármit megtegyenek annak érdekében, hogy a közösség tagjai maradhassanak. Mert a csoporthoz tartozás feltétele nyilvánvalóan valami iszonyat. Ha megvalaki mégis a „felelek”-et választja, egészen egyszerűen lebénázzák. Így lesz a „felelsz vagy merszből” „mersz vagy mersz”, vagyis így szoktatják le magukat a választásról, végső soron a demokráciáról. Ennek jelentőségére pedig a nagyon is kézügyes, és problémaérzékes rendezés hívja fel a figyelmet, azzal, ahogy a játék rituáléját ritmikus szöveggé, szinte mantrává alakítja: igen, a borzalmas játék a fiatalok valláspótléka is egyben. (Mikor ezeket a sorokat írom, éppen az *Eufória* című sorozat részeit követem, amelynek kamaszvilága, bevallom, még nekem, tanárként és szülőként is megdöbbentően ismeretlen és nyomasztó, mindazonáltal teljesen reális. Olyan romlottság és kegyetlenség tárul fel a fiatalok egymással való játszmáiban, amihez semmilyen minőségemben nem nagyon találok a kapaszkodót: azt érzem megrázóan tehetetlenek és hatástalanok vagyunk gyerekeinkkel és diákjainkkal kapcsolatban, miközben ők meg teljesen védtelenek egymás családjáikkal szemben!)

A következő két előadás némileg oldja a több előadásban látott jelen- és jövőkép sötétségét azzal, hogy talán még lehetnek egészséges közösségek a nap alatt. Töredelmesen bevallom: én ezen a marczis fesztiválon találkozom először a Sirok-jelenséggel, és rögtön dupla verzióban, két előadás erejéig. Az első Arany János *A bajusz* című költeménye a **Bendegúzok** előadásában, Gál Zoltán rendezésében. Igazi közösségi színházat látunk, izés beszédet és játékot kapunk, különösen a vajda-feleség tündököl, ezek után persze, hogy még inkább a széltoló cigánycsapatnak drukkolunk, hiszen nincsen színpadon működőbb vígjátéki helyzet, mint a butaság kifigurázása. Kicsit olyan érzésem van, hogy ezek a srácok született színészek-színésznők, a tanár feladata pedig mintha ezeknek a mindent szétfeszítő energiáknak a kordában tartása maradna. Rajnavölgyi Vilmos és a **Paff Színpad** előadása kevésbé hat ránk elementárisan, de mint kiderül, itt egy kezdő csoport bemozdítása volt a fő feladat, miután a nagyobb csapat évközben szétszéledt. *A Fából vaskarika* című szerkesztett játékot a szómágia megtapasztalása uralja: amit mondunk, az meglevenedik előttünk, és valóban „átmesélik magukat – és persze bennünket is – valami más tájra”...

A **Bikficek** *A közös kutya* című előadását De Petris Ágnes rendezésében egy elvesző kutya ürügyén egy közösség formálódásának különböző stációit mutatja be. Tanári szemszögből a téma nagyon is adekvát: milyen közös célok mentén állhat össze egy diákcsoporthoz, és milyen akadályokkal kell megküzdenie annak érdekében, hogy egyben is maradjon. A kutya keresésére-vigyázására alapuló történet és a scenika viszont bevallom, nem üt meg eléggé, a konfliktusokat művinek, a dramatizálást elnagyoltnak, a témát pedig a csoport korához mérve kicsit gyerekesnek vélem. A scenikában is tapasztalatlanságot és következtelenséget érzek: például a díszlet-fára aggasztott wanted-feliratot a játszó csak akkor veszik észre, amikor már régen ott díszleget, de előtte jó néhányszor elmennek mellette. Az ide-oda hányódó játék-kutya élővé tételére is elkelve néhány bábos lecke talán. Remélhetőleg a csoport és a rendező folytatja a munkát, mert kicsit nagyobb tapasztalattal több is kihozható lenne az egyébként ügyes és érzékeny játszókból.

Szintén másodjára láttam Lázár Ervin *Hapci királyát* a **Negyedik Aranyosok** előadásában, Csikós Ildikó rendezésében. (Hogy az iskolában nagyon komoly drámais munka folyik, azt a rákoskeresztúri „kerületi” fordulón lehetett látni, ahol még két előadással szerepeltek. Kár, hogy a születési szabadságra menő, dramaturg képzettségű rendező-dramatanár helyettesítése – tudomásom szerint – nem megoldott...). A rendező szokatlan módon sokat játszik a színdramaturgiával, a jelmezekkel, amelyek többször lekövetik a szerep diktálta színváltozásokat. Emellett a szöveg jó betoldásokkal él („ha itt most köztársaság volna...”), és pontosan leköveti a mese dramatikusan is izgalmas fordulatait: a náthától való félelmet, majd annak „királyi náthává” minősülését, végül az egész tébolyból való kigyógyulást. Mindeközben egy szőke leányzó megajándékoz bennünket egy remek bolond-alakítással – persze, a bolond nem is bolond annyira. Remek görbetükröt kapunk a hatalomról és az ahhoz való igazodásról, miközben egy percre sem érezzük, hogy valami disszonáns, gyermekek játszott, színháztól idegen, erőltetetten aktualizált volna.

Az isaszegi **Isród Csoport** *A második otthon* című előadása Milák Melinda és Sereglei András rendezésében készült produkció, mely igen kegyetlen képet fest korunk iskolájáról a diákok szemszögeből. A problémák ennél az előadásnál csúcsosodnak vitává a szakmai beszélgetésen. Az eleven problémafelvetés, mint diagnózis ugyanis nem kerül elég körültekintéssel színpadra, a szerzett tapasztalatokat kicsit elnagyoltan tálalja az előadás. Emellett indokolatlanul és egyoldalúan fest negatív képet a tanárokról, és nem mutatja fel a másik oldalt. A rendezők maguk is érzik némely megoldás félutas voltát, nyilván – tapasztalt szakmabeliek lévén – ebben vagy egy következő produkcióban majd korrigálnak.

Végezetül a **Kerepeskegombocska jócsontok csapata** a *Terülj, terülj asztalkám!* című mesével örvendeztetett meg bennünket, Almássy Bettina rendezésében. Szintén másodszorra láttam a produkciót, de most jóval több részletet fedezhettem el, hiszen Bettina kisebbekkel készült mesefeldolgozása az első nagyszínpados előadás után most kamaratérbe került. A ritmikus elemekkel, sőt, némi vajákolással kiegészített, szellemes szövegekkel tűzdelt előadás legfőbb erénye maga a két főszereplő: két varázslatos energiával és kifejező erővel megáldott kislány. Az ármányokat elszenvadó lányka nem evilági jelenség, szinte lebeg a történetben, hogy aztán a végén meglepetésszerűen leplezze le az ármányt, míg a vendéglátó gazdasszony akarom mondani gaz' asszony született fúria, aki arcával, mozdulataival és szövegével eggyé válva hozza a mese főgonosztát.

Mindent összevetve fárasztó, de nagyszerű napot zártunk a Marczibányi téren, melynek a végén a következő különdíjakat osztottuk ki:

Szabó Magda Színjátszó Csoport: *Mesél el, fiam* – komoly téma humorral teli megfogalmazásáért

G.B.CS. IKT: *Örkényeskedünk* – kiváló dramaturgiai munkáért

Pogácsa az arénában: *Imbolgyó iskolabolygó* – kimagasló zenés színházért

Kaktusz Csoport: *A kivétel próbára teszi* – a remek témafelvetésért

Izgó-mozgó Csoport: *Mersz vagy mersz...* – a problémacentrikus gondolkodásért

Bendegútzok: *A bajusz* – magas színvonalú közösségi színházért

Paff Színpad: *Fából vaskarika* – kiváló tárgyhasználatért és a szómágiáért

Negyedikes Aranyosok: *Hapci király* – a mese kitűnő dramatizálásáért

Kerepeskegombocska: *Terülj, terülj asztalkám* – erősen kijátszott drámai szituációkért

XII. Bácsfeketehegyi Gyermekszínház Műhelytalálkozó

Kaposi László

Tizenkettedik alkalommal került megrendezésre a bácsfeketehegyi gyermekszínház műhelytalálkozó. Már önmagában az különlegessé teszi a rendezvényt, hogy kétnapos a program, továbbá a résztvevő csoportok száma magyarországi viszonylatok között is nagyon magasnak mondható: két nap alatt 24 csoport előadását láthattuk. De igazából nem ettől nagy esemény ez a műhelytalálkozó: minden pillanatában érezhető, hogy fontos mindazoknak, akik benne vannak. Legyen az gyerek vagy felnőtt, közreműködő vagy néző, csoportkísérő vagy házigazda, felszolgáló vagy műsorvezető, így élük meg.

Közben oda-vissza mindenkivel kitol a magyar-szerb határ, aki átmerészkedne rajta: másfél óra volt a várakozási idő, hogy kiengedjenek az országból. A szerb oldalon kb. 10 perc alatt át lehetett jutni. Visszafelé a helyzet hasonló, csak éppen amennyivel rövidebb volt a szerbekenél az ellenőrzés, annyit tettek még rá a magyarok. Ahhoz, hogy annak az országnak a papírjával, amelyiknek polgára vagyok, bejöhessek a saját hazámba (ezt nem akarnám „túldrámázní”: ez van, ez jutott), a saját hazám határőrei másfél óráig várakoztatnak. És ez nem csak annak köszönhető, hogy ezen a hétvégén valami gond volt az informatikai rendszerrel! Ahogy beszélgetőtársaink egybehangzóan állították: a napi gyakorlatuk ez, ha tartani akarják a kapcsolatot az „anyaországgal”. A határon túli magyarokkal való törődésről is rengeteget elárul a fenti ügyintézési gyakorlat: a ki- és beutazók kezelése. (Másfél óra jövet-menet – ez túl van minden türelmi időzónán.)

Nem véletlenül kérték a házigazdák azt, hogy az amúgy is kétnapos rendezvényre még egy nappal korábban érkezzen a zsűri két magyarországi tagja, hogy a határnál tapasztalható anomáliák áttételesen ne a résztvevő gyerekeket büntessék: például a késés miatti várakoztatással.

A zsűri tagjai: Lipták Ildikó színész-drámatanár és a hazai Béres Márta színművész mellett e sorok írója.

Nem kevés kellemetlen emléket őrzök (a fene se őrizné, de néha eszembe jutnak) arról, amikor erre-arra járva a nagy magyar hazában az MDPT vagy az ODE által delegált zsűritagok mellé kapunk egy-két helybeli kollégát. És persze, csak műsor közben derül ki, hogy nagyon más értékrend alapján gondolkodunk. Szerencsére itt és most nemhogy ez a gyakorlat, de még az ilyen irányú emlékek sem kerültek elő: kifejezetten jó élmény volt Béres Mártával együtt dolgozni. Mindenféle előzetes egyeztetés nélkül mentünk a szakmai megbeszélésekre (mindenki azt mond, amit gondol), de mégis rendre az derült ki, hogy mindegy, ki honnan, milyen múlttal vagy jelennel, milyen gyakorlattal vagy elméleti képzettséggel jön: ha képes egyszerre színházban és gyerekben gondolkodni, akkor többnyire hasonló eredményekre jutunk.

És ha már előkerült a zsűri, akkor hadd említettessék meg a zsűrizés aktusa: a szakmai megbeszélésen minden csoport képviselői ott voltak, gyakran többen is egy-egy csoporttól. Nem egy tömbben, vagyis szerencsére nem a nap végén, mindent begyűjtve és annak egy részét már feledve volt feladatunk visszajelzést adni a csoportvezetőknek: félidőben, 6-6 előadás után mindegyik napon megtehettük ezt. Természetesen sokkal könnyebb volt a friss élmények mentén beszélgetni, olyan időpontban, amikor még nem oltotta ki azokat másik féltucatnyi előadás – a szervezésnek ez az eleme is követendő gyakorlat (bárhon: a kerítés másik oldalán is). Az sem rossz, hogy a szakmai beszélgetésnek volt moderátora, akinek a tevékenysége a „felkonferálások” mellett többnyire egyetlen nagyon fontos dologra korlátozódott: a közreműködésével sikerült majdnem minden esetben tartani az időket. Így nem igazán fordulhatott elő az, hogy míg egy előadásról 15 percet beszélgetünk, a másiktól csak, mondjuk, ötöt. A szakmai visszajelzés természetes módon volt a program része: nem ítélezés volt, nem sorrendről vagy helyezéstről szólt, hanem a nézői élmények megosztásáról. Azzal együtt igaz ez, hogy a vajdasági csoportvezetők most első alkalommal kérték a magyarországi minősítési rendszernek való megfeleltetést. Ez a kérés nem szólt a későbbi évekre: a kipróbálásra viszont igen. Jövőre majd eldöntik a résztvevők, hogy akarják-e ismét: mint ahogy innen, a határon túl sem lehet kötelező a minősítés, azt csak akkor kapja a produkció, ha a csoport vezetője ezt kéri. Az első visszajelzések tükrében fontos volt a minősítés! A magyarországi meghívás csak egy-egy csoportnak lehetett a kiváltsága minden esztendőben. De most azok is vihettek magukkal valamit haza, akik eddig nem. És minden csoport előadása minősíthető volt: nem véletlen, hogy nagy örömmel fogadták a csoportok az összes minősítést.

Több kiváló eleme volt még a szervezésnek: például molinó a főút felett, a műhelytalálkozó saját műsorfüzete, benne fotó minden csoportról, és (figyelem!): a műsorfüzetben szerepel az összes fellépő gyerek neve. Igen: pontosan így, nem csak a felnőtteké, a szakmai közreműködőké, hanem a gyerekéké is. A zsűri is olyan jegyzetfüzetet kap, amit erre az alkalomra nyomtattak. Vannak kitűzők és a dizájn ott van azokon is. És amit csak az utolsó napon láttunk (a „műsor” után): még az ajándékba kapott kis csokoládé papírja is a fesztivál vizuális elemeit viszi tovább: az is erre az alkalomra készült.

A méretek miatt még egy kitétel: mindkét nap programjának szerves része volt, hogy kb. féltucatnyi kiváló szakember várta a maga tréningkínálatával a napi program vége felé a gyerekeket és csoportvezetőiket. A pilanatok alatt létrehozott vegyes csoportok egy-egy szakember vezetésével elvonultak (és akadt ennyi terem, hely, ami erre alkalmas volt). Dolgoztak több mint egy órát, majd pár percben a közösség előtt számoltak be arról, hogy mivel is foglalkoztak. Vagyis lehetőségük adódott friss élményeik megosztására is. A szakemberek között találhattunk olyant, aki a Felvidékről érkezett (visszajáró vendége a rendezvénynek). Találhattunk kiváló vajdasági színészeket, rendezőket, vagy éppen jeles koreográfus-rendezőt is. Olyant is, akit már korábban is örömmel hívtunk a hazai gyermek- és diákszínház rendezői tanfolyamra tanítani, és olyanokat is, akiket a későbbiekben hívnánk szívesen. A program műsorvezetője az általam látott legjobb gyermekszínház előadások közé tartozókat hozott szlovéniai magyar nyelvű csoportjával éveken át: Bácsfeketehegyén *Mess Attila* konferált. Az ő neve sokak számára lehet ismerős, és nem véletlenül. Öröm volt látni, hogy jó néhány év adriai hajózás után (érdekes kiegészítő sport – persze, munkáról van itt szó – egy színházi embernek, ha egy jachtot irányít) ismét ott van a gyermekszínházok világában. És mint kiderült, egy időre a színház és a film világában is ott lesz: játékfilmet forgat. Aztán várja ismét a hajó. (Persze, nem titkolta el *Mess Attila*, inkább ahányszor csak lehetett, elmondta, hogy a zsűri hazai tagja, Béres Márta, kiváló, többször díjazott színész anno az ő gyermekszínházja volt.)

Az előadások színvonala nem kívánt szemernyi szemhunyaszt sem: nem kellett az alábbi halmazból merítenünk felmentést: „rendben van, nem olyan jó ez, de nem felejtse el, hogy határon túli magyarok, egyáltalán nem biztos, hogy támogató nyelvi környezetben, de dolgoznak, lehet, hogy nekik az anyanyelvi megszólalás jogáért is meg kell küzdeniük, és csak azután jöhet majd a nevelés és a színház valamilyen kombinációja, ami éppen összejön nekik”. Nem volt erre szükség, mert a produkciók megálltak a saját lábukon. Nem kellett elnézőnek lenni. Sőt! *Azt gondolom, hogy a látott színvonalat bármelyik magyarországi gyermekszínház megyei vagy regionális rendezvény gazdája örömmel vállalta volna. (Mint az MDPT elnöke – én is.)*

A WSO létrehozásában, eleitől fogva valamilyen formában, időnként változó feladattal benne vagyok (vagyis e tekintetben egyre közelebb a harminc évhez). Ezzel együtt még mindig nagyon jóleső érzés, ha az, amit csinálunk, sokaknak fontos. És Bácsfeketehegyén éppen ezzel találkozhattunk: úgy volt a gyermekek színjátásza, mindaz, aminek részesei lehettünk két napra, szerves, más tevékenységekkel egyenrangú és fontos része volt a közösség kulturális életének.

Az előadásokról: úgy vélem, kiemelkedett a mezőnyből a Palicsi Színház két előadása. Ha már két csoportnál így van, akkor nyilván nem a gyerekeken múlik ez: rendezőtől, csoportvezetőtől függ, elsősorban nekik köszönhető. (Ha máshol dolgoznának, akkor pár év után máshol lennének sikeresek a csoportjaik.) A kicsik játéka magas szakmai színvonalat hozott, ezzel együtt biztonságra törekvő volt. „Remek”, ez az érzetünk

lehetett, de egyben az is, hogy ilyent már szerencsére jó néhányat láttunk. Ha nem is tőlük, hiszen nemrégiben indult a kisebbek csoportja, hanem másoktól. Ezzel szemben jelentős és izgalmas vállalás a nagyok játéka: a Rómeó és Júlia. Hogy a klasszikusból vállalható és megmutatható eredmény jöjjön létre, ahhoz színházi lelemények sokaságára lesz szükség – ezt mindenki tudja előre. Ehhez, persze, alkotóterepet is ad a darab, de nagy a rendező és a játszó kizsálgatottsága is: ott az esély az alulmaradásra a feladattal szemben, az sem biztos, hogy minden használható vagy sikeres lesz abból, amit kitalálunk az örök érvényű klasszikus nagyon mai feldolgozása során. Már pedig ki kell találni rengeteg mindent, mert a nagy mű sok-sok szempontból nem gyermekszínjátzókra méretezett. Még a témát tekintve sem biztosan, mert lehet ugyan bármilyen korcsoportban a nagy szerelemmel foglalkozni, játszani róla, de az ábrázolt élethelyzetekben mintha rendre idősebbekről lenne szó a darabban, mint amit a mi, a darabnak megfelelő korú gyerekeink megélhetnek...

Ebben a keresésben, kutatásban, kreatív színházi feladatsorban egészen izgalmas eredményeket hozott a palicsiak előadása. Van egy kerettörténet, amit szerencsére nem pörgetnek túl: valaki a kötelező irodalmat dolgozza fel, napjaink átlagdiákjaihoz képest meglehetősen lelkiismeretesen készül, de közben kommentálja is azt, amit éppen ír vagy olvas. Ezzel rendre szolgáltatja a szükséges mennyiségű narrációt, ami a kiragadott, eljátszott jeleneteket összeköti. Van egy olyan sík, amit mai zenékkal, songokkal tesz kiemeltté. És ezek a dalok jók! Nem feltétlenül a zenei minőségük miatt, hanem azért, mert kiválóan éneklük. Van a csoportban két olyan lány, akiknek az énekét sokkal tovább, az előadáson kívül is szívesen hallgattuk volna. És egy fiú olyan lazán rappel a darabban, hogy bár erről a műfajról nem feltétlenül a „szeretem” szó jut eszembe elsőként (nekem aztán nagyon is nem), de mégis érdekes, sőt egyes pillanatokban élvezetes, amit csinál.

Kitűnően mondanak kórusban szöveget. És felosztanak olyan szövegeket, amiket nem szokás, közben el tudják érni, hogy az egymás után következő megszólalók nem ejtik a fonalat meg a színvonalat, hanem bele tudnak simulni időnként még a dallamívekbe is, nincs törés, fenntartják a feszültséget. A palicsiak, akik ezen a napon nagyok voltak, valóban, Bácsfeketehegyen a színpadon játszottak, de mintha kamaratér lenne, úgy használták: díszlet semmi, mindent a csoport játékára építve jelenítettek meg. Szegeden a kamarateremnek használt, színházilag csak erős ráhagyással alkalmas termet kérték: nem jártak vele jobban.

Megjegyzés: ez a csoport nem első alkalommal jut el a Vajdaság képviselőjében az országos fesztiválra. Ez lehet, hogy nem esik jól más csoportoknak, de munkánkkal hadd képviseljük a minőséget, ha már válogatunk. A zsűrizés nem az egyenlősdiről szól („tavaly ők voltak, idén mi megyünk”), és nem is a gyerekek kulturális turizmusáról. A palicsiak szegedi sikere visszaigazolta a zsűri döntését: aki ellenőrizné, az megnézheti az előadás felvételét a DRAMAPEDAGOGIA nevű YouTube csatornánkon, az idei országosról feltöltött másik hat előadással együtt. (Így együtt kellemes színházi estét adnak ki.)

ORSZÁGOS FESZTIVÁL

Gyermekszínjátzó körkép – Szegeden

Körömi Gábor

A Magyar Drámapedagógiai Társaság (MDPT) a hazai drámapedagógia ügyének képviselője mellett a hazai gyermekszínjátzó mozgalom támogatását jelölte ki legfontosabb céljaiként. Ennek érdekében hirdeti meg partnerszervezeteivel együtt minden évben a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátzó Találkozót (WSO). A megyei és a regionális találkozók után az országos fesztivál következik, melyet idén huszonnyolcadik alkalommal szervezett a társaság. A helyszín Szeged, a Szent-Györgyi Albert Agórában találkoztak az ország minden tájáról és a határon túli területekről a gyermekszínjátzó. A fesztivál előtt szakmai konferenciára hívtuk azokat a gyermekszínjátzás iránt elkötelezett rendezőket és szervezőket, akik jelenleg, és reményeink szerint az elkövetkező években fontos szerepet tölthetnek be a hazai gyermekszínjátzó mozgalomban.

Megkérdeztük a megyei és regionális találkozók szervezőit, valamint a szakmai zsűribe hívott szakembereket, hogy kiket javasolnak a konferenciára. (Idézet a felkérő levélből:) „Mindannyian tudjuk, fiatal és tehetséges csoportvezetők, rendezők nélkül nincs jövő a gyermekszínjátzásban. Ezért is szeretnénk megszólítani olyan gyermekszínjátzó rendezőket, akik előadásukkal az utóbbi években, vagy éppen idén ígéretesnek mutatkoztak, és bár most még nem jutottak tovább, de a jövőben várhatóan számíthatunk rájuk és munkájukra a gyermekszínjátzás bemutatóinak regionális és országos szintjein.” A beérkezett javaslatok alapján elküldtük a meghívó leveleket és nagy örömeinkre több mint ötvenen elfogadták meghívásunkat a szakmai találkozóra és utána a kétnapos gyermekszínjátzó fesztiválra is. Maga a szakmai találkozó ötlete nem új, a nyolcvanas években felváltva volt gazdája Pécs gyermekszínjátzó fesztiváloknak és gyermekszínjátzó szemináriumoknak,